

להתאחד

הלימוד היומי בכספרי חסידות

לשבוע הבעל"ט
ספ"ה"ק כתר שם טוב

יום	סימן
ראשון	צום תשעה באב
שני	שיב (1)
שלישי	שיב (2)
רביעי	שיג
חמישי	שיד

גליון שבועי לגילוי אור הנשמה ע"פ משנת הבעש"ט הק' ותלמידיו

0722 531 385
646 518 1014

השבוע בקו
שבת פסח לבנו
במשך כל יום תשעה באב נודה, יעלו
כפי השירות מיוחדות על
אכילות החורבן
ונחמת ירושלים
מפי נדו"י וחשבו"מ הכספריים שליט"א
בשלושה ו 9 בשלושה 30

פרשת דברים תשעה באב תשפ"ב / גליון רי"ט

פטרון חודשי תמוז אב אלול

ידידנו החשוב הר"ח ר' אהרן בן הנח"ש שליט"א
ברכות והצלחה בכל מעשיו ידיו

דוח אפנו
נקודה מועד דא"ח כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דיבורי חסידות
עבודת הפרשה מספרי החסידות - בשפת המעשה

בחוץ אנחה, בפנים שמחה

נכון שב'בתי בראי' ובהנהגה החיצונית צריך להיות עצוב ונאנח, אבל מצד שני צריך להיכנס ל'בתי גוואי', להסתכלות הפנימית

לב המלך בשמחה העתידה שבו יולד מנחם ויגאלנו במהרה וישמח ה' במעשיו ויהיה לו המלוכה כימי קדם". וכידוע תיקן כ"ק רבינו הזקן זי"ע (תרי"ג פ"ג) ועיין בהרחבה ב'שבועא דאהרן' עמ' רמ"ד) שיתפללו בחיות ובתהלות בתשעה באב מטעם זה, כדברי ה'עבודת ישראל'.

שמחה בפנימיות

ומבאר ה'עבודת ישראל', על פי דברי ריעו הרבי הקדוש מלובלין זי"ע, שהו ענין מחלוקת רבי וחכמים האם לעקור תשעה שבאב שחל להיות בשבת. **"והנה הצדיק איש אלקים מורינו הרב יעקב יצחק אמר פירוש הגמרא 'ביקש רבי לעקור תשעה באב שחל בשבת', ואמר 'הואיל ואידחי ידחי', עיין שם. פירוש: שרצה לעקור צרת תשעה באב כלל ו'עיקר' ולגלות הקץ, על ידי שחל בשבת יום הקדוש, והואיל ואידחי ידחי לגמרי! ולכן לא הודו לו חכמים, כי אין לדחוק את הקץ. עד כאן לשונו. ונוסף עוד על דבריו, כי 'ביקש רבי לעקור תשעה באב' - והיינו לעשותו 'עיקר' ולהראות גודל מלכות השי"ת. והיינו הגם שזר לנו עד מאד, אנו מתחזקים ומתאמצים ושומחים בשבת במלכותו ועל רחמי המרוצים אנו בטוחים שישב בחינתו במהרה, וזה הענין הוא עיקר ויותר תענוג לפניו מאשר שאנו שמחים וטובי לב בימים הנגלים ונראים לטובה. ולכן מהתעוררות עיקר ותענוג זה היה בכוחו לדחות את תשעה באב ולעקור ולגלות את הקץ. ואמר 'הואיל ואידחי ידחי'. ולא הודו לו חכמים - פירוש: שהחכמים הודו לו בבחינת 'לא' שהוא בחינת 'אין' - ב'בתי גוואי'. אבל עדיין לא היה כחם לשלש השמחה ל'בתי בראי' ולגלות הקץ, עד שיושיענו ה' ויגדיל כח הצדיקים לגלות בחינת 'אין' השמחה הגנוזה, ואז ישמח ה' עמנו אמר".**

כמו במשל שהתחלנו בו כך בנמשל ומיליון פעמים יותר מך, הגאולה בטוחה ומחולטת, וגם עכשיו כבר יש גאולה בחדר המלך הפנימי. ולכן רצה רבי להמשיך מכוחו של תשעה באב שחל להיות בשבת - לבטל את תשעה באב לגמרי (לא רק בשנה שחל להיות בשבת). כי שבת קודש היא חדר המלך הפנימי. בשבת כבר גם עכשיו ישנה גאולה. שבת היא מעין עולם הבא, ומאירה בו אלקותו יתברך בראז דאחד. בשבת כבר חיים את ה"שמחה במלכותך" גם עכשיו, ואין שום סטרא אחרא וכלבין דחציפין.

והודו לו חכמים בכך! אלא שרק בבחינת 'לא' - פנימיות. החכמים לא אמרו שאין זה נכון, אלא שאמרו שעדיין לא הגיע הזמן לחיות כך בחיצוניות. אמנם ההסתכלות הפנימית והתורה והתפילה אף בימים אלו צריכות להיות גאוה"דיג כבר עכשיו, אלא שבהנהגה החיצונית, עדיין אנחנו נמצאים בגלות, ואין לנו כח לחיות כך בהנהגה חיצונית, ועד כדי כך שמי שיחיה כך בהנהגה חיצונית הרי הוא דוחק את הקץ ח"ו.

ולמעשה גם למדנו כאן כיצד לחיות את 'תשעה באב שחל להיות בשבת', שזו הזדמנות נפלאה לחיות את תשעה באב בצורה הפנימית והאמיתית. היינו לדעת שהכל מציאותו ויחודו יתברך, ואין שום מציאות מלבדו, וכבר עתה שמחים אנו בשמחת הגאולה. ועוד למדנו כאן שהצדיקים (רבי החיים) הם שעוסקים להאיר לנו את ההסתכלות הפנימית. אמנם כח הצדיקים עדיין אינו מוחלט עדיין לגלות את הדברים עד לחיצוניות, ולכן ההנהגה החיצונית עדיין צריכה להיות של צער בכי ואבל, אך בכל אופן הצדיקים מאירים לנו את הפנימיות, שבפנימיות ובעת תורה ותפילה נחיה בשמחה ובטוב לבב על הגאולה שכבר כאן ועתידה לבטח להתגלות (וייתכן לומר, שכלל שעוברים הרוחות נתגלו כח הצדיקים להאיר יותר את ההסתכלות הפנימית, ולכן כיום בדרך הבעש"ט ותלמידיו אפשר לחיות הרבה יותר את ההסתכלות הפנימית).

מלכה של ממלכה עולמית ניהל מלחמה עקובה מדם על חירות הממלכה. שנים ארוכות התנהלה המלחמה בעצלתים, כשהמלך נמצא בבונקר מוזנח ומוסתר הרחק מארמונו המפואר. הממלכה כולה היתה מרוסקת, הערים היו עיי חרבות, סבלו של המלך ובני הממלכה כולה היה גורא.

יום אחד ישב המלך עם שרי המלוכה ובכה על המצב הגורא, וגם הם פרצו בבכי. בכי מדאכ.

השתיק אותם המלך. "אתם בוכים בכי אחר לגמרי ממני. אתם חושבים שאני מצטער על הסבל, שאני מפחד על העתיד? ממש לא. יש לי תכנית בטוחה ומסודרת כיצד לנצח במלחמה, ועוד לספח לעצמנו את כל הממלכות שבעולם. אילו ידעתם את תוכניותי המפורטות, הייתם מתגוללים עכשיו מצחוק ושמחה, כי אין אפילו צל של ספק שלא נצח. ודווקא כל הסבל הזה שאני ואתם עוברים עכשיו מביא לנו את הנצחון".

השרים הביטו בו נדהמים. "אז למה בכל זאת בוכה הוד מעלתו? למה בכל זאת המלך נראה כל כך סהרורי ומחכה כבר לנצחון? למה לא טוב עכשיו? אולי נצא עתה לרקוד ברחובות?", שאלו.

"אני בוכה על מה שנראה כסבל", ענה להם המלך, "אין כאן סבל אמיתי, אבל סוף כל סוף אנחנו נמצאים במצב שנראה כסבל. לכן לרקוד ברחובות אי אפשר עדיין, אבל כשאתם נמצאים פה, בפנים, בחדר לפני מחדר, כאן אפשר לשתות 'לחיים'. בחוץ תבכו, אבל כאן, אדרבה, כשאתם רואים אותי בוכה תִּשְׁמְחוּ אותי. תשמחו איתו".

אפילו בתשעה באב

וכן אומר בקדשו ה'עבודת ישראל' (מסעי): **"הגם שהזמן גרמא להיות עצב ונאנח על חורבן בית ה', עם כל זה יש לחזק את עצמו ולטוהר לבבו ולעבוד ה' בתורה ותפלה בשמחה, בפרט בשעת אמירת שירות ותשבחות".** כי "בזמן שבת המקדש חרב יש עצב ב'בתי בראי', אז צריכים מי אשר ה' כלבו להתחזק ולכנס אל 'בתי גוואי', ולהפשט עצמו מכל מיני עצבות ולשמח כבוד המלך, ולומר לפניו: אתה מלכנו מעולם, וגם עכשיו, ותמלך לעולם ועד, והכל כאן נגדך, ועלו מושיעים בהר ציון ויאתו כל לעבדך ויתנו לך כתר מלוכה".

כי ה' אחד ושמו אחד - גם בשנות הגלות. כי 'אני ה' לא שניתני'. אין שום מציאות מבלעדו יתברך. אלא מה? יש הסתר ב'בתי בראי' - בהנהגה החיצונית. בית המקדש חרב, ובמציאות החיצונית רואים גלות וחורבן. אז נכון שב'בתי בראי' צריך להיות עצוב ונאנח, אבל מצד שני צריך להיכנס ל'בתי גוואי', להסתכלות הפנימית, אשר שם אין שום עצבות ואבל, אלא שמחת הגאולה כבר עכשיו.

ולא עוד, אלא שדווקא בעת הזאת, יותר מכל זמן אחר, על האדם לשמח את המלך. כי מילא כאשר אין עצב למעלה כביכול, הרי זה זמן שמחה ממילא, אבל כשכביכול יש עצב (אמנם רק בהנהגה החיצונית), אז המלך משתוקק שתשמח אותו (ועיין שם בעבודת ישראל' שממשל משל לזה). אלא שאי אפשר לשמח אותו ב'בתי בראי' ששם יש עצב, לכן תבוא אליו ל'בתי גוואי', שזהו בשעת התורה והתפילה ושירות ותשבחות ובכלל בפנימיות הלב, כי שם הרי יש כבר גאולה עכשיו. והדברים אמורים אפילו לגבי תשעה באב. **"ועיקר הענין להתחזק ולאמץ את לבבו בעתים הללו לבלתי יפול ברשת ההתרשלות מעבוד ה' חלילה. ואפילו בתשעה באב שהוא חושך למראה עין, הגם שיש לבכות במר נפש על כל אשר מצאתנו ביום ההוא, מכל מקום יש לשמח**

בזמן הבית היה גלוי שכל חיינו מהשי"ת, אמנם גם עתה הרי חלקנו השי"ת, ולכן תקוותנו

ירמיהו הנביא מקונן (איכה ג, ה) "אבד נצחתי ותוחלתי מה". ואחר כך חוזר ואומר (שם ג, א-כד) "זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל. חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמינו. חלקי ה' אמרה נפשי על כן אוחיל לו".

ויש להתבונן מהי הקינה ומהי התקווה. אם אמנם אבדה התוחלת, כיצד אוחיל.

על הכתוב 'חלקי ה' אמרה נפשי" מביא המדרש (דברים רבה ב, א) משל למלך שבא לעיר עם השרים כדי לתת את צרכי העם, ואנשי המדינה התחברו לשר זה ולשר זה כדי לקבל הטבות מבית המלך, היה שם פיקח אחד ואמר אין אני לוקח אלא המלך עצמו. והנמשל שאומות העולם לקחו להם את השמש והירח והכוכבים להשתחוות להם, כדי לקבל את השפע. וישראל אין מתדבקים אלא בהשי"ת. וזהו ענין 'חלקי ה' אמרה נפשי', ולא חלקי השרים והמזלות.

והענין הוא, שאומות העולם חיים בטבע העולם, וישראל חיים בפנימיות העולם, היינו אורו יתברך. כי כל חיות הטבע היא החיות האלקית, אמנם זהו בהסתר, ואין מורגש שם שאין שום מציאות מבלעדי יתברך כלל. ואומות העולם מבקשים את החלק הגשמי החיצוני, אולם ישראל מבקשים להתדבק בו יתברך.

ובפרטות בזמן הבית, היה גלוי אצל כלל ישראל שכל חיותם היא דביקותם בהשי"ת, וכמו שכתב ה'תניא' (אגרת התשובה ה-ו) שלכן היה אז הענין של כרת ומיתה בידי שמים, כי כל חיותם היתה השראת השכינה ביניהם, וכשהתנתקו מהשי"ת, נשארה בהם רק קצת חיות, ומתו. מה שאין כן בזמן החורבן נסתם כל חוון, ויש כבר לישראל גם חיות בטבע העולם, לכן אפשר לחיות אף לאחר שנחתייבו במיתה וכתר.

ולכן "אבד נצחתי ותוחלתי מה".

אבל אף על פי כן, 'חלקי ה' אמרה נפשי, על כן אוחיל לו'. כי הרי יש לנו נשמה קדושה ונשאר הקשר בינינו לאבינו שבשמים, וצריכים רק לעורר אותו על ידי שנתבונן שאף בגלות המר השי"ת מחיה אותנו ומקושר בנו, וחסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמינו - "על כן אוחיל לו".

מקור: רעוא דרעיון דבריים תשע"ז; הרעה והדיבור שמ"ח

500 גליונות ליוזמי הרבים

נרבת הר"ח ר' ישראל חיים וויינבערגער שליט"א

לרגל הולדת בנו למול טוב

מכתב מרן הבעש"ט ור' חיים וויינבערגער שליט"א

אבילות החורבן

כיצד מעוררים הרגש הלב להתאבל על ירושלים? ואם אנו בוכים למה אחר חצות אנו כבר קמים? עבודת היום

נפשו, מה היו אכן הגורמים שהגיעו אותו להגיע למצב הזה, וכאן תופס איך שזלזל בלימודים ובסדרי הישיבה, ובמה שהשקיע את ראשו בהבלי גשמיות, וכמה דיבורים של קטטות וריב היו בינו לבין חבריו בין ספסלי דבי מדרשא, כל מיני עקיצות וסכסוכים בין חברים אף על חנם ללא עוול בכפם, וכך עוברים בראשו כל תענועי מעשיו, והוא חוזר ומהפך בהם בהתבוננו כמה מטושפ היה, כמה לא חלי ולא מרגיש היה בעקמימות מעשיו...

קשר של הכנעה

אברהם יצחק: איפה מתבטאים מחשבות אלו בקינות של תשעה באב ובמגילת איכה?

משפיע: נתיי ספר ונחזי, מגילת איכה מלאה בדברי ירמיהו שמתאר את החורבן הנורא, כשהוא מתאר את המעשים הנלוזים שהביאו את החורבן, והוא מגלה את עיני ישראל להתבונן כמה הם בעצמם גרמו לכל זה. כל זה מביא אותנו בישיבתנו על הארץ לקונן על חורבן הבית גלות השכינה, וצרתם של ישראל עד ימינו אנו, לשום על לבנו להתבונן כמה טוב וילעכטיג' היה בהיותנו בירושלים בבית המלך, וכמה טובה עצומה אבדנו, ואיך נהפך לאבל מחולינו... ולכן אנו מתמלאים ברגשי חרטה ומחשבה, איך נוכל להיטיב דרכינו ונחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה' כימי קדם...

אברהם יצחק: ומה מוסיפה הישיבה על הארץ? עד שהפליגו הצדיקים שאפשר לתקן אז הרבה יותר מבשמחת תורה?

משפיע: הישיבה על הארץ מבטאת את עומק ההבנה לאיזה פי פחת נפלנו וירדנו עד עפר, ואת ההכנעת הלב והצדקת הדין שאמנם אנו הם שגרמו כל זאת, ומשלימים אנו עם היסורים שקבלנו, כמו שכתוב באיכה 'צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי', הכנעה זאת היא הנדרשת כדי לחדש ולעורר את האהבה הישנה, כי כשהמשגיח רואה את הכנעת לב החבור, או אז הוא מעוניין לגשת אליו ולראות האם אמנם ישנה מעתה את דרכיו, והאם מוכן לקבל עליו מעתה והלאה להטיב וליישר את מעשיו...

אברהם יצחק: אבל זה עדיין אין מובן לי איך יתכן שבתוך יום האבל עצמו פתאום קמים מן הארץ, ואומרים במנחה 'נחם'...

משפיע: כי עתה בבכיה עצמה חידשנו את הקשר, וההכנעה שהראינו במעשינו ביום הזה הן הם שבונים מחדש את האימוץ והקשר הנצחי, והן הם שמביאים אותנו לעזוב את ה'קשר' עם הבלי העולם ותענועיו, ומפיחה בנו רוח של תקוה וציפיה, כאשר אנו מבינים שרק על ידי זה יש תקוה לאחריתנו, לשוב לגבולינו. לכן אמנם אמרו צדיקים שקינות' עצמו הוא אותיות 'תיקון', כי הם אלו שמתקנים אותנו מחדש, אור חדש על ציון תאייר.

פתאום נפל לו ה'אסימון' שאכן אמנם התכוונו לכל זה ברצינות, ועתה מוצא את עצמו בבור שחפר לעצמו במעשיו הנלוזים, ומחשבותיו מבולבלים ונבוכים... עם בחור זה אפשר 'לעבוד'... מה לדעתך עושה הבחור הזה? מה הוא חושב עכשיו?

אברהם יצחק: הוא חושב 'וואס זאל איך טוהן?' וואס קען איך 'יעצט' טוהן? איך אני יכול להחזיר את הגלגל בחזרה? 'איך' לא תפסתי עד עתה שזה יקרה? 'איך' לא הבנתי מה שדיברו אלי כל כך ברור?

משפיע: יפה, עכשיו תתרגם מחשבות אלו בלשון הנביא - 'איכה ישבה בדד?' העיר רבתי עם... איכה יועם זהב ישנא הכתם הטוב, תשתפכנה אבני קדש בראש כל חצות...

אברהם יצחק: נחזור למשל, ראשו של הבחור מלא במחשבות 'איך אוכל לחזור לישיבה? איך אוכל לחדש את הקשר והאימוץ אצל המשגיח ואנשי הצוות? איך אצליח לרצות ולפייס אותם על העוולות שעשיתי להם? איך אצליח לגרום להם שיאמינו לי שאני מתכוון ברצינות?

משפיע: עתה אנו מבינים לנכון את עומק המילה 'איכה' [עיין בכמה מדרשי חז"ל שדרשו על מילת 'איכה' שבו מונח כל סוד הגלות], שפירושה שאדם מוצא את עצמו בבור תחתית, מקונן על עצמו איך נפלתי והגעתי עד לכאן, ולבו מתמלא ברגשי חרטה עמוקים, שמביאים אותו לחשוב 'איך אוכל להוציא את עצמי מה'בוץ' שנפלתי אליו...

הגעגועים שמתוך ההכרה...

אברהם יצחק: ומה עכשיו? מה המשך המעשה?

משפיע: המשך המחשבות הם תפלות ובקשות של 'השיבנו', זה הוא אמנם סיוע מגילת איכה 'השיבנו ה' אליך ונשובה'. כמו במשל שהבחור מבין שכדי שיוכל לחזור לישיבה הוא צריך לבנות מחדש את הקשר, והוא מקוה ומיחל בכל לבו ונפשו, האם יתכן שאצליח לבנות מחדש את האימוץ, והאם אוכל ליכנס אל המסלול הנכון כאחד מן השורה.

אברהם יצחק: נמצא אם כן כי עיקר מהות היום הזה הוא רגשי תשובה...

משפיע: לא, רגשי התשובה הם כבר התוצאה אחרי רגשי האבילות, כי התשובה הוא ההבנה שקולט מה היו הסיבות שהביאו אותו למצב ביש הזה. נחזור אל המשל, תחילת הכל הוא **היגון והצער** בשעה שקולט את ה'בלאטע' שנפל לתוכו, וכמה מסובך הוא המצב שנמצא בו. כאן מתעוררים גם **געגועים עזים** לימים היפים והזוהרים שישב ולמד בהתמדה ובחשק באהלה של תורה, ובד בבד מנקרת בלבו **דאגה וחשש עמוק** מי יודע אם יצליח לחזור אל מעמדו הראשון, והאם יזכה לחדש ימיו כקדם.

עתה אחר כל רגשות אלו מתחיל לעשות את **חשבון**

אברהם יצחק: אני רוצה לשאול בנוגע לתשעה באב, אולי לא מתאים לדבר מזה עתה בערב שבת תשעה באב, כי הרי שבת היא שבת, אבל בכל זאת שאלתי בוערת בקרבי, אני רוצה לדעת 'מה היא עבודת היום הזה?'

משפיע: מה פירוש מה עבודת היום? מתענים, אומרים קינות, בוכים על החורבן, מה כונתך לשאול 'מה עושים?'

אברהם יצחק: אני יודע ש'צריך' לבכות, אבל אני לא מצליח לבכות. איך אני מעורר את הרגשי ליבי שירגישו את בכי של היום הזה?

משפיע: הבכי והעצב הם הרי על זה שאין לנו כהיום את בית המקדש וגילוי השכינה, ולא זו בלבד אלא שגילו לנו חז"ל (ירושלמי יומא פ"א ה"א) ש'כל שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו', דהיינו שאנו מבינים שבמעשינו אנו, גרמנו שעדיין לא נבנה בית המקדש, והוא שקול ממש כשריפת בית אלקינו, דהיינו כאילו שהיינו זוכים עתה לבית המקדש ואנו במעשינו גרמנו להחריב רח"ל את בית המקדש, היש לך צער גדול מזה?

אברהם יצחק: אני יודע מזה, אבל הלב עדיין אינו בוכה. אולי כי אין לי ציור מוחשי של בית המקדש, ולכן איני מרגיש עדיין מספיק את החסרון הגדול הזה...

אפשר להחזיר את הגלגל?

משפיע: אכן נכון, בית המקדש וגילוי השכינה הם דברים נשגבים, שמגודל עוצם העניין אין הרעיון מכילו, ולכן מן הראוי לתאר דוגמא חיה כעין זה, שאף שרחוקה היא מן הנמשל, אבל תוכל לתת לנו אפס קצה של הרגשה נכונה.

הבה נתאר בחור יושב בישיבה ואינו ממלא את תפקידו כראוי, הוא מבטל את זמנו ומבטל גם אחרים מלימודיהם, ואת ראשו משקיע בדברים של מה בכך שאינם שייכים לעולמו של בחור בן תורה... עד שבאחד מן הימים נקרא אל חדר המשגיח המעמידו על מצבו בחומרה, ומודיע לו שבצורה כזו לא יכול להמשיך בישיבה. הבחור לא קיבל זאת ברצינות, וראה את דברי המשגיח כ'איזוס' בעלמא, ולכן המשיך במעשיו כמקדם מבלי לשנות מדרוכיו הנלוזות. איומי המשגיח חזרו ונשנו, עד שהם יצאו לפועל והבחור דגן נזרק והורחק מכותלי הישיבה...

אברהם יצחק: או-אה... נו, ומה הלאה?

משפיע: כאן אנו נעצרים לבחון את תגובת הבחור. יש אחד שעדיין לא 'קלט' מה רוצים ממנו, ולכן הוא זורק את האשמה על המשגיח, על המגיד-שיעור, על הוריו, ועל מי לא... ולכן לא רק שאינו 'לוקח' את עצמו, אלא הוא מתרחק ומתרשל יותר... וכך מצבו מתדרדר ומתסבך מיום ליום.

אבל יש אחד, שעתה [סוף סוף...] קלט והבין שטעה,

רשימה / כללי וחצי קודש ממאורי החסידות

הבכיה בזמן החורבן, מבטאת תשוקה וחיבור כמו בזמן הבית על ידי השירה בשמחה ובמחולות
הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע (ברבים תרמ"ז)

1000 גליונות לזיכוי הרבים

מוקדש לעילוי נשמת הרה"ח ר' מרת נאלדא בת"ר נפתלי ז"ל י"א **יאקאבאוויטש**
נלכ"ע י"א אב תשע"ז
נתערב על ידי בנה הרה"ח ר' י. י. **יוחנאקא** שליט"א
נבדה הרה"ח ר' י. י. **יוחנאקא** פריש שליט"א

1500 גליונות לזיכוי הרבים

מוקדש לעילוי נשמת הרה"ח ר' גרשון ב"ר מאיר הלוי ז"ל **סטאריק**
נלכ"ע תשעה באב תשע"ז
נתערב על ידי בנו הרה"ח אברהם ישעי' שליט"א הרה"ח ר' דוד שליט"א הרה"ח ר' יודישע אשר שליט"א
נבדו הרה"ח ר' שמחה בונם **סטאריק** שליט"א הרה"ח ר' דוד נלדישמיר שליט"א הרה"ח ר' מאיר נלדישמיר שליט"א

כי הוא בית חיינו

למה נקראו הגלות והחורבן 'מיתה', והגאולה ובית המקדש 'חיים'? הגלות היא שינת המהות האמיתית שלנו פרקי התבוננות לימי האבילות על ציון וירושלים

כלל, ובשעת החלום הוא סבור שהמציאות הדמיונית הבלתי אפשרית הלזו היא מציאות אמיתית, ומתענג עליה מאד (וזה מגיע מן הכוחות החיצוניים של הנפש, היכולים לשלוט רק בעת סילוק הנפש הפנימית).

וכן הוא בנמשל, בזמן הגלות, שלא רק שכוחות הנשמה אינם מתבטאים בגלוי, אלא שעוד שולטים בקרב האדם דמיונות שווא, כאילו חיצוניות עניני העולם היא מציאות אמיתית, ומתענג עליה, ומשקיע בה כל כוחותיו.

והרי שבמקום קשר הנשמה להשי"ת, עוד מרגיש בעצמו קשר חזק ורגש עצום לתענוגי עולם הזה, וחיצוניות עולם הזה שאינה מציאות אמיתית, נתפסת אצלו כמציאות קיימת ללא כל עוררין.

והרי שיש כאן חסרון כפול ומכופל: א. חסרון הפנימיות. ב. תוספת התגברות החיצוניות.

העיכול, ושאר מערכות חיצוניות הפועלות באופן טבעי ללא כל ביטוי פנימי, והרי זה כתכונות הצמחים שגם בהם ישנם עיכול וצמיחה ותנועה וכדומה. אך כל הרגשות שיש במין החי, וכל שכן כח הרצון והבחירה, כח השכל, והמידות הפנימיות שבהם מתייחד המין המדבר - הרי הם כמי שאינם קיימים אצלו אז כלל.

ואז, אף שאצל מין הצומח מצב כזה הוא מושלם, אצל מין המדבר הרי זה אסון נורא. כי ירידת האדם ממדרגת מדבר למדרגת צומח, אין זה רק חסרון שלימות, אלא שינוי מהות למהות אחרת פחותה מאד, ומדרגת המדבר לגמרי איננה.

והיינו מדרגת מיתה, כמו שאמרו חז"ל (זוהר נשא קלה): "כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה (כל מי שיורד ממדרגתו הראשונה שהיה בו) קארי ביה מיתה, כדאמרת 'וימת מלך מצרים', דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה".

ג

בזמן הגלות ירדנו ממציאותנו האמיתית

וככל הגדרת השינה האמורה, כך הוא מצב כנסת ישראל בזמן הגלות. שהרי באמת איננו רק כאשר בני אדם, אלא יש בנו חלק אלוך ממעל, מציאות רוחנית עליונה מאד, שכל מחשבותיה הן בדברי תורה והשגת אלקות, ורגשותיה הם אהבה ויראה לה; יתברך, וכל תענוגיה וחיותה הם בקרבת השם יתברך, ובביטול מציאותה אליו יתברך.

וכיון שיש בכל אדם ממשאל מציאות זו, הרי היה צריך להיות שכל כוחות נפשנו יתעוררו באופן טבעי וגלוי כלפי השם יתברך, וכעת הרי המצב הוא שכוחות הנשמה נעלמים ואינם באים לידי ביטוי, לא בהבנה אמיתית בדברי תורה ולא בהשגת אלקות, ולא ברגשי קודש המרוממים כל מציאותנו להשי"ת, להתענג מהקירבה אליו יתברך ולהתבטל מהשגת רוממותו.

אלא שבאמת זה היה מצבנו בזמן הבית, ורק עתה בזמן הגלות אנו במצב של שינה, שהוא משליטת המיתה, שהיא ירידתנו ממציאותנו האמיתית שהיא חיי הנשמה, לחיות רק חיים טבעיים אנושיים בעלמא, כאשר הכוחות האלוקיים נעלמים ונסתרים.

ד

החסרון הכפול: העדר הפנימיות, ותוספת החיצוניות

נחזור למשל, להגדרת השינה, אשר לא זו בלבד שבעת השינה נסתרים כוחות ופועלות הנפש, נוסף על כך גם ענין החלומות, שהוא שליטת כח הדמיון והשקר, שבחלום הוא יכול לדמות מציאות שאינן קיימות

ידוע מאמר הבעש"ט הק' זי"ע (שמות) על הפסוק "קרבה אל נפשי גאלה" (תהלים סט, ט), שצריך קודם כל אחד לבקש על הגאולה הפרטית, וכאשר ייגאלו כולם בגאולה הפרטית, נזכה לגאולה הכללית.

ולכן קודם יש להתבונן בענין הגלות והגאולה הפרטית, הנמשכות מהגלות והגאולה הכללית.

א

הגדרת הגלות: מיתה חושך ושינה

הגדרת בית המקדש והגאולה היא, שזה החיים שלנו. כמו שאומרים בברכות ההפטר, "רחם על ציון כי היא בית חיינו", הרי שבית המקדש הוא מקור חיותנו, וחסרונו אינו רק חסרון של מעלות נפלאות, אלא שנחסר מאתנו חיותנו. וכן אנו מבקשים (פיוט צור משלו) "בן דוד עבדך יבא ויגאלנו רוח אפנו משיח ה'", והיינו שהוא הנשמה והחיים.

והדבר אף מפורש בכתוב (איכה ג, ה) "הושיבני במחשכים כמתי עולם" - שבחורבן הבית אבדה החיות. והיינו אף ענין ה"מחשכים", כי משמעות האור - היפך החושך - הוא, שהוא הגורם שיהא באפשרותנו להתייחס ולהשתמש עם המציאות. כי אף אם ישנה מציאות כלשהי, לולא האור, לא היינו יכולים להתייחס אליה בשום אופן. ואם כן, הרי בית המקדש הוא אורו של עולם (ב"ב ד:), ובחורבנו כשהחשך האור, הרי "סומא חשוב כמת" (נדרים סד:), כי מה לנו במציאות שאי אפשר להשתמש בה.

ומבואר הענין בדברי חז"ל (תיקוני זוהר ע:), וכלהו חשיבין בגלותא כמתים, ואתמר בהו 'במחשכים הושיבני כמתי עולם', ובגין דא בגלותא 'אני ישנה', ואיהי חולה בגלותא... עד דייתי רעיא מהימנא רחימו דילה (עד שיתגלה הריע הנאמן האוהב אותה)... מיד חזרת רוחא ודפקי לגבה (חוזרים אליה הרוח והדופק שהם מסימני החיות).

בדברי זוהר נוספה גם הגדרת השינה למצב זה, כי הרי השינה היא אחת מששים במיתה (ברכות נז:), ובקומונו אנו מברכים "המחזיר נשמות לפגרים מתים", מה גם שהשינה היא בליילה - זמן החושך, שאז הבריאה כאילו ואינה קיימת כאמור.

והרי לנו כי חושך, מיתה ושינה מהותם היא אחת. וזהו המצב של חושך הגלות, וכנסת ישראל ישנה, ונחשבת כמתה עד שמישיח יבא ויגאלנו, ויחזירנו לתחיה.

ב

השינה - ירידה למדרגת הצומח

כאשר נתבונן במהות השינה נבחין, כי מציאות האדם קיימת בחיצוניות בשלימות ללא כל שינוי, אלא שכוחותיו אינם פועלים כלל. כי השכל אינו משכיל וחושב, והרגשות אינם מתבטאים כלל, וכל החושים כראיה ושמיעה ודיבור כמו שאינם קיימים, ואפילו חוש המישוש, המגושם מכולם, הרגשתו מועטת ביותר בעת השינה.

ואם כן בעת השינה דומה האדם כמין הצומח. כי פועלים אז רק הכוחות החיצוניים שלו, ככח התנועה, ומערכת

ה

חורבן הבית - סילוק הפנימיות

וכל זה נגרם מחורבן בית המקדש, כי הרי בזמן שבית המקדש היה קיים, היתה השראת שכינתו יתברך בגילוי למטה, ואנו חלק השפעה לנשמות ישראל קרבת השי"ת. מפני שאנו חלק אלוך ממעל, ומחוברים אנו בקשר טבעי להשי"ת, ובהשראת שכינתו בתחתונים - שרתה בנו שכינה. וכמאמר רז"ל על הפסוק (שמות כה, ח) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" - "בתוך כל אחד ואחד".

וכאשר נסתלקה השכינה, נחרב בית המקדש, שהוא מקור החיות הפנימית האמיתית של נשמות ישראל, ואזי נשקעו בני ישראל בתרדמה עצומה, וענייני הגוף בחיצוניותם, הם השולטים בגאון ועוז.

וכנודע מאמר הבעש"ט (הובא במאור עינים' ואתחנן) על הפסוק "שפכו דמם כמים סביבות ירושלים ואין קובר" (תהלים עט, ג), ש"שפכו דמם" היינו התפילה, והיא היתה רק "סביבות ירושלים", שירושלים היא הלב וסביבות ירושלים הכוונה חיצוניות הלב, שכל התפילה הוא רק בחיצוניות. "ואין קובר" היינו שאין מי שיכנס פנימה לירושלים, אלא הכל בחיצוניות.

וזהו חורבן בית המקדש ושורש הגלות: העדר הפנימיות ושליטת החיצוניות.

ולכן אנו מתאבלים על החורבן והגלות. כי האבלות היא הרגשת הצער בחסרון שנגרם על ידי המוות, וזהו החסרון שיש כאן. כי איננו יכולים להשלים עם מיתת ושינת מציאותנו האמיתית, שאיננו מרגישים באופן טבעי את הקשר שלנו להשי"ת. ומצפים ומשתוקקים אנו לחזור בקרוב למציאותנו הנכונה: השראת השכינה בבית המקדש, והשפעתה עלינו שיהיו כל כוחות נשמותינו בגילוי, שנחיה את חיינו האמיתיים.

רשימה / כללי חוצי קודש ממאורי החסידות

מה שיוכל אדם לתקן בתשעה באב שהוא בשפלות, אינו יכול לתקן בשמחת תורה

הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע (עבודת ישראל אבות פי"א)

אפילו קל שבקלים

אנה אבקשן

שאלות והתלבטויות בעבודת השי"ת

עבודת תשעה באב

לבקשת רבים הננו מעתיקים את המאמר הנפלא בעבודת היום שהתפרסם בשנה שעל"ט

שאלה:

אנו מתקרבים ליום תשעה באב, ואני קצת מבולבל. מצד אחד אנו מתנהגים באבילות, מקוננים קינות, ומצד שני ספרי חסידות אומרים שיש בו היחוד הגדול ביותר, ובו עצמו נולד משיח. איני מבין איך משלבים בין שתי הגישות: האם עלי לקונן ולבכות, או להיות עסוק בדביקות השי"ת?

תשובה:

א. נקודת היום

עלינו להגדיר את נקודת יום 'תשעה באב', והיא: **קשר פנימי עם השי"ת.**

חז"ל אומרים במדרש ש"לא היה יום מועד לישראל כיום שנחבר בית המקדש" (מובא בפרשת דרכים ואוהב ישראל). הרי לנו שהיום הזה הוא יום הקשר הגדול ביותר. כי 'מועד' משמעו זמן קשר. מלשון "ונודעתי אתך". זוהי בעצם מהות כל המועדים - זמנים שהאדם מתקשר מתייחד ומתוודע עם השי"ת.

אך יש הבדל בין כל המועדים לתשעה באב. כי כל המועדים נחגגים גם באופן חיצוני עם קדושה ורוממות. יש חיוב לעונג יום טוב ולבגדי יום טוב וכן הלאה. ולכן באמת קל יותר להתרומם ולהתחבר למועד. התנאים החיצוניים מובילים את האדם למרות היום: התוודעות עם השי"ת.

מה שאין כן בתשעה באב, האווירה החיצונית היא ממש ההיפך מהתוודעות וקשר. הכל חולין, הכל חושך, הכל אבילות, וכמעט שנופלים למרה שחורה... לא יושבים ולומדים, לא רוקדים ולא מזמרים, ולא מתוודעים בפארבריינגען... צורת ההנהגה לא מסייעת להתרוממות.

אלא שכאן בדיקו טמונה נקודת היום של תשעה באב. בתשעה באב אין כל הסממנים והסימנים החיצוניים של קשר, ואכן קשה יותר להתחבר. אבל כשאתה מתחבר, אתה מתחבר **באופן פנימי**: הקשר שלך עם השי"ת נהיה פנימי ביותר. זה החסרון וזה היתרון. צריך להתעקש להיכנס אל הקשר הזה, אבל כשאתה שם אתה באמת שם.

הדבר דומה למי שמתבודד עם השי"ת בבית הכנסת צפוף אנשי. קל יותר ללכת ליער ולעמוד בודד מול השי"ת, כאשר כל המצב מסביב תורם ליישוב הדעת. אבל אם אתה מצליח ללכת בבית המדרש בין מאות אנשים, ואתה רואה את עצמך מול השי"ת עם ישוב הדעת נכון - אין ספק שהקשר שלך עם השי"ת נבנה הרבה יותר.

ולכן, כל כולו של תשעה באב אומר לנו: **תתרכז בפנימיות היום!**

ב. בכי של מה?

מהי פנימיות היום? על מה אנו בוכים ועל מה אנו מקוננים. פשוט הדבר שהביע הלל הוא לא **בכי של עצבות**, שכל כולה מצד הקליפה. זה לא יכול להיות (פרי הארץ, מטות).

אז מהו הבכי שלנו? **א. בכי של געגועים** (קדושת לוי, אבות). **ב. בכי של תשובה** (פרי הארץ הגיל, סידור בעה"ת הערה לתיקון חצות). והצד השווה שבשתי הבכיות, שהן מובילות להתקרב ולהתוודע עם השי"ת.

בכי של געגועים הוא: הרי אני של השי"ת והוא שלי. אני מרגיש אותו, אני שייך אליו, והוא כל מציאותי. כל האמת שלי היא דביקות בו. ואם כן, מה זה שאני לא חי כך בחיי היום-יום?! **זה נובע מהחורבן, ולכן אני בוכה מגעגועים לבית המקדש, לגאולה, שזה בעצם געגועים לגילוי הקשר עם השי"ת.**

כי שורש השראת השכינה הוא מבית המקדש. כשיש חורבן בית המקדש הגשמי אין גילוי שכינתו יתברך בתוכנו. אמנם ב"כ"ל מקום שגלו עלתה שכינה עמהם", אבל זה בצורה של גלות. של הסתר. זה לא גלוי והקשר הזה לא מתבטא. יש לנו את זה ללא ספק, בודאות מוחלטת, אבל זה לא מתבטא. **משל** לאב וכן שנפגעו בתאונה, הם שוככים שם תחת ההיריסות, מקושרים ומחויבים יותר מתידי, אבל הקשר לא מתבטא.

"געגועים" - רק תזכיר את השם הזה ליהודי קו'ניצאי של תרצ"ז, ומיד תבחין איך שאפו מתעקם בגיעול, וגוו נרעד

בחלחלה כמו ואמרת לו את סמל הרוע. תלמד השבוע עם תושב קאז'ניץ את דברי רש"י בפרשה "כשהם יורדים, יורדים הם עד לעפר" ותוכל לנחש מיד שהוא חושב עכשיו על "געגועים".

בקצה העיירה מתגורר "געגועים" עם הגויה שלו רחמנא ליצלן, בסירת פאר ראוותנית ונוצצת, ובעושר רב אשר גם בקרב רעיו הגויים הוא לשם דבר מנקר עיניים. אך את אחיו היהודיים שמהם התרחק בעודו נער איננו שוכח... מדי פעם שולח הוא להם תזכורות מכאיבות על עובדת קיומו, כאשר הוא מנצל את הדלתות הנפתחות לו בקרב בכירי השלטון, לרעת אחיו היהודים רח"ל. כאשר אין לך יום מיום עלותו של "געגועים" לגדולה, שמלשינות כל שהיא אינה ניתכת על יהודי קאז'ניץ על הכלל או על הפרט, כשהעקבות מובילות תמיד ל"געגועים" אפוף השנאה.

לפעמים כאשר דעתו של געגועים זחה עליו, אף רותם הוא את את מרכבתו ההדורה אל סוסי האבירים ויוצא יחד עם נבילתו לטיול מתגרה בשכונת אחיו היהודים, מכריז מנוער. מסתובב הוא ביניהם בקרחתו הגלויה, שולח את מבטו המתרים לכל עבר בבת צחוק, ותחושת העליונות אשר הוא חש כאשר הוא מבחין בזיק המפוזרת החולף אז בעיניים הכנועות של אחיו לשעבר, מיינה את נפשו לשבועות שלימים. כך שועצמת הסלידה והתיעוב שרחשו אליו תושבי העיר נרכש על ידו במחירו המלא. עד לאותו בוקר.

קולות מקפיאי דם הרעידו את ככר העיר, והקפיצו בשעת אשמורת את כל התושבים משינתם הטרופה. רבים מהם לא ישנו גם לפני כן, כמו שהם כבר לא ישנים כמה חדשים, מאז פלישת הנאצים לפולין. אך עתה לא היה מי שלא נגש באימה אל החלון.

מחזה מבעית נגלה מול עיניהם:

עשרות חיילי אס אס עמדו שם וגעגועים הפוקר באמצע, פניו חבול ומלבושיו מוכתמים בדם.

"ביסטו יודע אדער ניקס?" הרעידו השאגות את הככר.

ושפתיו של געגועים חתומות. אינו עונה מאומה. החיילים מתחילים להכות בו, להרביץ עד זוב דם בפניו ובכל חלקי גופו, באכזריות שטנית, אך השפתיים אינן זזות.

"געגועים! מה קורה לך, תגייד כבר שאינך יהודי!" צעקה אליו אשתו הגויה העומדת מן הצד, שוב ושוב עוד פעם ועוד פעם, בבהלת מוות, אך געגועים שותק.

"זה בעלי, הוא לא יהודי, תעזבו אותו!" המשיכה הגויה לצעוק לנאצים, אך טיעוניה נצחי יותר משכנעים אותם. השתיקה העקשנית שלו הוא יהודי תמיד.

לפתע הצביע אחד החיילים לכיוון מסויים, קבוצת חיילים שעטו אחריו, וכעבור רגעים מספר הם חזרו לזעזועם של התושבים עם ס"ת קדוש ביד ששלפו כנראה מאיזה בית כנסת. ואחד ביניהם פנה להבעיר לפניהם מדורת אש.

"או שתורוק את הס"ת לאש שאז נדע כי אינך יהודי, ונעזוב אותך לנפשך, או שלא ואז נקח אותך ונשרוף אותך באש!" פנו לגעגועים ולזוגתו הערלית.

לפתע סמקו פניו של געגועים, ומעומק נפשו פרצה תשובה שהרעימה בכל הככר:

"זאת לא אעשה בכל מחיר, יהודי נולדתי ויהודי נשארתי. תודה שגיליתם לי את מה שניסיתי לשכוח. עתה ידעתי שהקשר שלי עם אלוקי נצחי יותר ואמיתי יותר מכל מה שפדמינתי עד היום!" אמר ולא יסף.

צמרמורת עזה חלפה בגוים של כל השומעים. הגויה פכרה בידיה, והנאצים החלו לקפוץ באויר מכעס מבעבע.

הם אחזו בגעגועים החבול וזב הדם בחמה שפוכה ועקדוהו חי בנשימה אחת אל תוך האש הבעורת. ה' יקום דמו.

"גילוי נורא כזה של עומק נשמתו של יהודי וקשרו הנצחי עם אביו שבשמים, רק בחושך נורא כזה יכול הוא להתגלות" סחו למחרת בהתרגשות, תושביה החסידיים של קאז'ניץ זה לזה.

(מקור: יודע ומקובל מתושבי העיר)

ג. עבודת הלילה

לסיכום, עבודת תשעה באב נובעת מתוך ההבנה שהמפתח לכל הקשר שלנו עם השי"ת הוא בית המקדש וירושלים, ששם היא שורש השראת השכינה לישראל. וכיום שהשכינה אינה במקומה, יש חסרון לגילוי שכינה. ולכן הגלות הזאת היא שורש כל הגלויות הפרטיות של כל אחד ואחד.

ומכאן נובעים הגעגועים הגדולים, והתשובה שעמהם. **והדבר חוזר על עצמו כנצול:** כי כמה שאדם מתגעגע לגילוי שכינה בבית המקדש, וכבר רוצה ומשתוקק שיתגלה עליו אור השי"ת, הוא פתאום עוצר ומתבונן בעצמו, הרי אני שמעכב את ההתגלות הזאת. הוא מתחרט וחוזר בתשובה להשי"ת, ושוב הוא מבין שכדי להתקרב הוא צריך גילוי שכינה בבית המקדש, ושוב מבין שהוא זה שמעכב, ושוב חוזר בתשובה, ושוב מבין שצריך גילוי שכינה, ושוב מתגעגע, ושוב מבין מי מעכב, ושוב חוזר בתשובה....

ונמצא שתשעה באב הוא יום של קשר עם ודאות מאוד ברורה, אך ההסתר צורב. ואנחנו יודעים שהמצב לא ראוי, ומתגעגעים, וחוזרים בתשובה להשי"ת, ובחצות הוא אכן פועל. הבריאה כולה, וחוזר חלילה. יש לציין שמדובר בעבודה מאוד חיה, מליאת געגועים. וזו גם עבודה מאוד פנימית שקשה לשתף בה אחרים. **כי זה המקום הכי פנימי שלך עם השי"ת.**

זו למעשה העבודה עד חצות. מחצות מתחילה עבודה אחרת.

ד. חצות

אחר חצות מגיעה הנחמה. מתיישבים, מדליקים אור, מתחילים להתנהג כמנוחמים. **למה?** מבואר באר"ל שאז נולד משיח, והיינו שאז מתחילה התנוצצות אור הגאולה בישראל.

יהודי בכה כל הלילה והבוקר מגעגועים, הוא כל כך השתוקק והתגעגע להשי"ת, וכל כך רצה לחדש את הקשר ולזכות בהשראת השכינה, בחצות הוא אכן פועל. הבריאה כולה, וכל אחד מאתנו כמובן, זוכה בצהרי תשעה באב לגאולה. **כל שנה אנחנו מתקדמים, כל שנה - על ידי עבודת תשעה באב - אנו זוכים שרובד נוסף בתוכנו נגאל.** נולדת הרגשת קשר בהשי"ת, נולדת הרגשת ודאות בגאולה, נולדת הבנה שהגלות היא שיוצרת את הגאולה. מרגישים חזרה והתקרבות להשי"ת. אי אפשר לומר שזהו זמן שמחה, אבל יש כבר זיכרון הנפש שמכשיר לגאולה, וכאמור גם מבינים שהגלות היא שתוביל אותנו לגאולה. מכאן נובעת ההתחזקות, הנחמה.

יש לחדד כיצד משתנות הבחינות: בליל ובוקר תשעה באב, יש למעלה צער, לכן גם למטה כאן יש צער. בצהרי תשעה באב יש למעלה נחמה, לכן נתעורר גם אצלנו למטה הרגש של גאולה. מרגישים שהגאולה קרובה יותר, כתוצאה מכך שלמעלה מתנוצץ אור הגאולה.

אי לכך עבודת הצהרים היא כבר לחיות יותר גאולה.דיג. ללמוד ענייני גאולה ולהרגיש את הקשר ולהתחזק בהשי"ת.

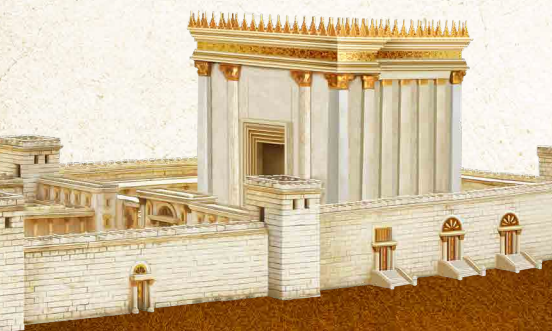

לאחר
התועלת
בשנה
שעברה

עבודת

משיח

בצהרי
תשעה
באב

בשעות המסוגלות של
צהרי תשעה באב

יתקיים אי"ה

שידור חי
ב'קול דודי'

מאת חשובי המשפיעים שליט"א

במשמעות הנרחבת
ועניין ריבוי משיח

בשלוחה 2

הגה"ח ד' דוד ארי'
ראזנבערג שליט"א

בשעה 1:30

הגה"ח ד' אהרן
ברייער שליט"א

בשעה 5:00

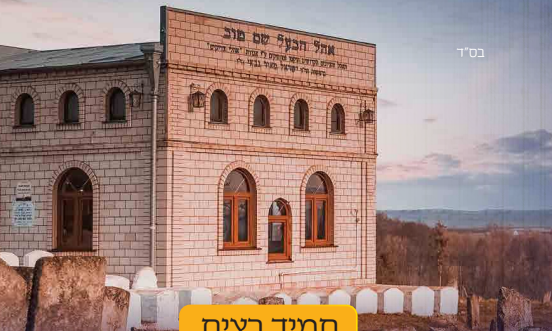
הגה"ח ד' נפתלי
ערלאנגער שליט"א

בשעה 6:00

כמו כן יוכלו לשמוע בליל
תשעה באב בשעה 11:15 בערך

שיחת הגה"ח ד' בן ציון אפל שליט"א
בבית מדרשו בעיה"ק טבריא

0722.531.385

תמיד רצית,

עכשיו זה אפשרי

לרמוד חסידות ולרהבין

להבין

את המושגים הקדושים

לתרגם

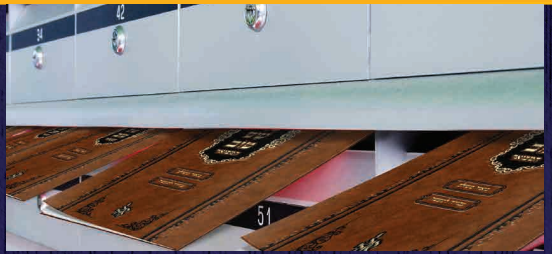
אותם לעבודה למעשה

ולהאיר

את החיים באור אין סוף

קונטרסים חודשיים
עם סדר לימוד יומי
בתורת הבעש"ט הק'
עם ביאור מפורט שווה לכל נפש
בדיוור ישיר עד הבית

מהיום כל אחד יכול
להאיר מדי יום ביזמו
בתורת הבעש"ט הקדוש

להצטרפות למנויים עד הבית: השאירו פרטים ב'קול דודי'

0722.531.385

שלוחה 8 ואח"כ 4 ולבחור שפה